DISPVTATIO. INAVGVRALIS. MEDICA. 14

EXHIBENS. CASUM.

VIRI COLICA LABORANTIS.

QVAM.

DECRETO. ET. AVCTORITATE.

AMPLISSIMAE. FACVLTATIS. MEDICAE.

IN. PERANTIQVA. ATQVE. ILLVSTRISSIMA.

HEIDELBERGENSI.

PRÆSIDE.

VIRO. NOBILISSIMO. EXCELLENTISSIMO.

ATQVE. EXPERIENTISSIMO.

DN. GEORGIO. FRANCO.

MED. ET. PHIL. DOCTORE. P. P.

C. P. C. VNIVERSITATIS. HVJVS. PRO-CANCELLARIO. SERENISS. MARCH. BADENS. ARCHIATRO. S. R. I. NAT. CVRIOS. VT. ET. ITALICAE. RECVPERATORVM. COLLEGA.

DOMINO. FAVTORE. ATQVE. PRAECEPTORE.

MAXIME. COLENDO.

PRO.

SVMMIS. IN. ARTE. MEDICA. HONORIBVS. ET. PRIVILEGIIS. DOCTORALIBVS. RITE. CONSEQVENDIS.

Sollemni censuræ subjicit

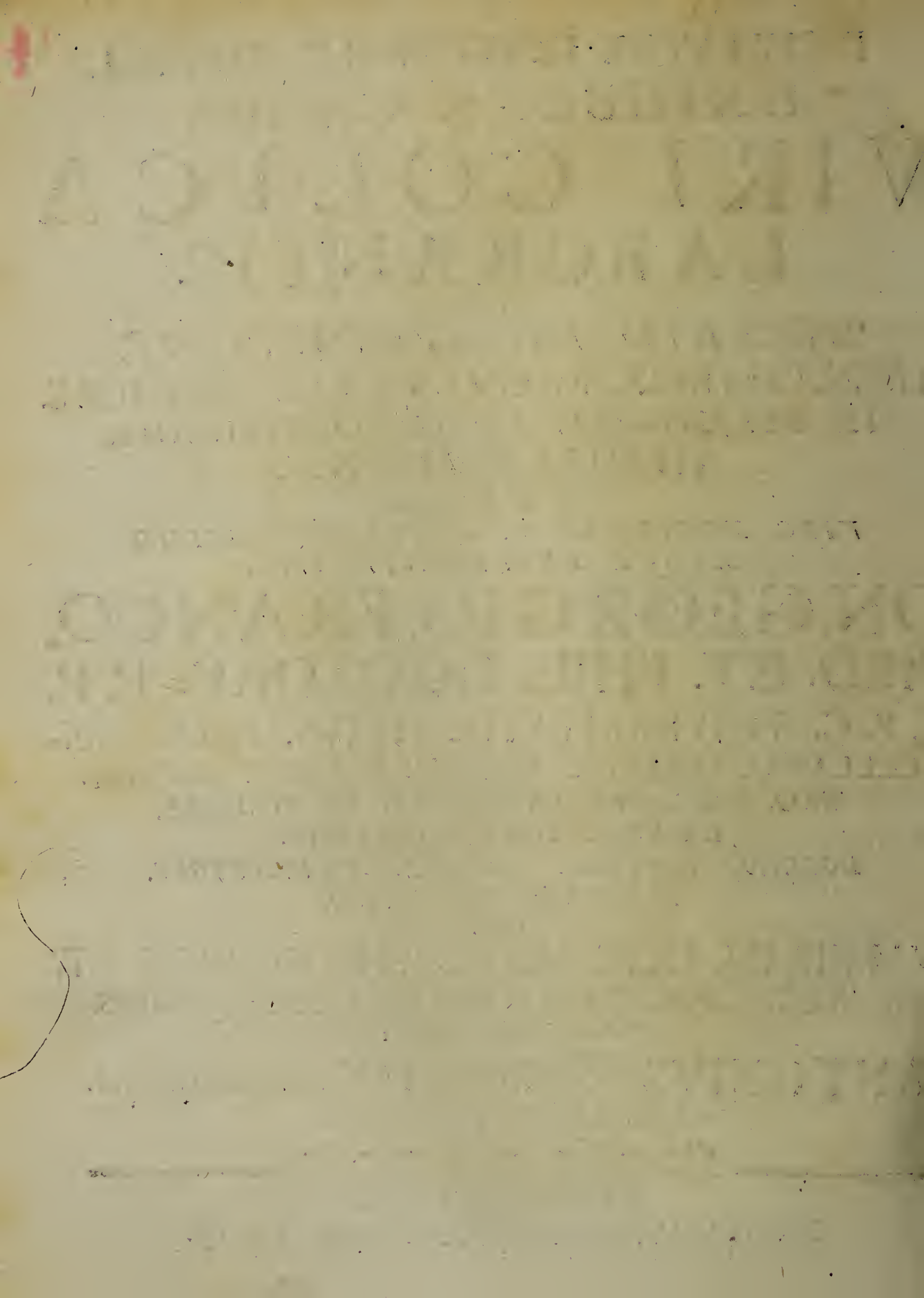
ANTONIVS Blommart / NORIMBERGENSIS,

In Brabeuterio Vniversitatis.

Ad d. 31. *Octobr. Anno* cIↃ. IↃC. LXXXI.

HEIDELBERGÆ,

Typis SAMVELIS AMMONII ACAD. Typogr.

PRÆFATIO.

QVanto morborum numero, quantis molestiis, doloribus & miseriis in hac vita corpus humanum subjectum sit, mortales proh dolor sat satis experiuntur! Quot partes in corpore humano, quanta divisio illarum, quanta quæque minima patitur, nulla privilegio immunitatis gaudet! ilias invenitur in libris, praxis quot genera, quot species docet, quot novi generantur! Inter tales innumeros non infimum obtinebit locum, DOLOR COLICUS, homines torminibus & sævissimis doloribus ingrediens, ut sæpissime instar vermis se torquere cogantur, sedem intestinum COLON sibi adipiscens; pars hæc primariò afficitur, symptomata quæ plerumque superveniunt in sequentibus videri poterunt. Toties tractata jam & decantata hæc materia in foro Medico fuit, libri practicorum, observationes,

 anno-

annotationes, & disputationes hinc indè habita, passim inveniuntur. Seriem quarundam Disputationum allegare volui, quæ TIBI, B. L. affectum fusissimè explicabunt, requisita & curationem ejusdem fidelissimè demonstrabunt. Excellentissimi Dn, PRÆSIDIS Patroni mei maximi *disputationem Argentorati habitam prima fronte TIBI offeram, quam Momus tangere veretur; cæteri mihi occurrentes erunt* MITHOBIUS, AM ENDE/ ANDREÆ, KRUGER/ BROCKING/ GLUCKRAD / SALADIN, KISLING, JUNG / ZITTELIN / VALENTINI, SCHERB/ ERHARDT/ BRICCIUS, KLOPFINGER, DILLENIUS, WELSCH/ BEHRENS / HATTENBACH/ FRANTZ/ HAPPEL/ BACHER/ OLDENBORCH/ *& multi alii: Non offero TIBI B.* L. *ipsum affectum* COLICAM, *sed illâ* AFFECTUM VIRUM, *casum resolvere mihi pro temporis ratione & brevitate, viribusq; constitui: Faxit DEUS ut feliciter in Ægri salutem succedat.*

CASUS

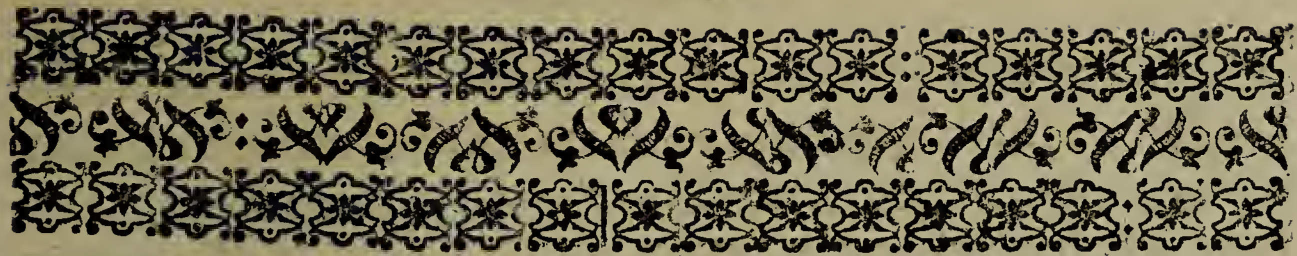

CASVS.

VIr quidam litteratus, temperamenti melancholico phlegmatici, annorum 52. habitus corporis gracilis, litteris ad mediam usque noctem incumbens solitudinemque amans, ab aliquot septimanis tensionem hypochondriorum, inflationem ventris, ructus & alvum obstructam sentiens, præscriptam à Medico purgationem sumpsit; quâ quidem excrevit crassam & viscidam materiam, sed paucam, nonnihil tamen se melius habuit: quindecim ab hinc diebus in vindemiis variè occupatus, castaneis mirum in modum delectatus, quam plurimas avidè comedit, & mustum superbibit; heri summo manè ad pagum quendam in rhedâ vectus, ubi cùm negotia sua expedivisset, hospitiumq; petiisset, in prandio vix quicquam invenit, præter lentes, & ova casu duriora cocta, in ultimâ mensâ denuo castaneas

multas devoravit, potus erat vinum aquosum; inde domum rediens, valdè lassus, dolorem sentiens in abdomine, lecto se dedit, vix dimidium horulæ dormierat, ecce torminibus & doloribus magnis corripitur cum insigni constipatione, sentit abdomen magis tumere, cum aliquâ dyspnœâ, caput est turbulentum, ructus cum vomitione experitur, dolores sæviunt modo circa umbilicum, modo in hoc modo in altero ileo, modo circa lumbos, appetitus est prostratus, somnus adest nullus, vires sunt imminutæ, urina est pauca turbulenta & crassa, anxius petit Medici auxilium.

Ffectus quô æger noster laborat est COLICA FLATULENTA: Nomen desumit à parte affectâ, quæ est intestinum *colon* quod longum & anfractuosum, excrementisque recipiendis & servandis destinatum est, aliis derivatur ἀπὸ τοῦ κολάζεσθαι, torquendo, quod illa ægros torqueat, & illi vermis instar se torqueant, aliis audit colicus dolor κωλικὴ ὀδύνη, passio colica. Germanis **das Bauchgrimmen / die Colick / das Darmgicht**; malè **di Bär-Mutter oder Hefen-Mutter**. Definitur Colica tristis sensatio intestini coli, cum fæcum retentione, à solutione continui proveniens. Laborare autem ægrum hôc affectu, signa superius recensita demonstrant.

Essentialiter inhærentia, tensio hypochondriorum, inflatio & tumor abdominis, dolor vagus modò circa umbilicum, modò in hoc, modò in altero ileo, modò circa lumbos, alvi constipatio.

Essentialiter consequentia, lassitudo, dyspnœa, caput turbulentum, ructus, vomitus, appetitus prostratus, somnus nullus, vires imminutæ, urina pauca, turbulenta & crassa.

Subjectum *est intestinum colon*, modo circa principium modo circa finem, modo in hoc, modo in altero latere: quod incipiens à dextro inguine circa dextrũ renem cui adhæret assurgit versus hepar, & inde sub costarum notharum cartilaginibus transversim fertur ad sinistrum hypochondrium,

drium, cujus magnam partem occupat, mox ad sinistrum inguen, ubi satis amplum convolutum devolvitur ad os sacrum, ut in rectum intestinum abeat; in abdominis ambitu & circumferentiâ ascendit & descendit, in illo ceu in proprio receptaculo fæces continentur & aliquamdiu reservantur; cellulas habet, ut diutius & ad justum tempus in illis contineri possint, valvulam habet crassam & satis membranosam à BAUHINO vel SALOMONE ALBERTI inventam, ne excrementa ascendant ad tenuia intestina, & inde in alui constipatione per os ejiciantur. Per consensum afficitur ventriculus, unde ructus & vomitus, si diaphragma, oritur dyspnœa, ut symptoma sæpe affectum concomitans, ut hîc in ægro nostro.

Causa immediata est continui solutio intestini coli, dolorem excitans.

Causæ mediatæ proximiores sunt materiæ excrementitiæ, quæcunque solutionem continui, pungendo, erodendo & distendendo efficere possunt, suntque vel flatus vel humores; hi sunt vel frigidi, crassi, pituitosi, vel pituita vitrea, ut statuit RIVERIUS *obs. comm. 4. p. 664.* colo adhærens illudque obducens; potiùs erit humor viscidus tenax & glutinosus: Flatus in ventriculo & intestinis ex cruditatibus ciborum flatulentorum, vel frigidâ ventriculi & intestinorum intemperie geniti, qui si non excluduntur propter induratas fæces, & alias causas intestina obstruentes, magnâ copiâ in intestinis, colo inprimis cumulantur, dolores tandem efficiunt intensissimos. *FR. de le BOE SYLVIUS in meth. med. lib. 2. cap. 21.* §. 9. causam flatuum statuit bilem pituitæ glutinosæ junctam, quæ ipsam rarefaciendo distrahit in flatus, qui ulteriore rarefactione tandem

spon-

ſpontè rumpuntur: materia illorum eſt humiditas aquea, ceu pituita glutinoſa & tenax, quæ calore imbecilliori, ceu igne conveniente rarefit & promovetur, auctiore verò diſſipatur, ut videre eſt, illos medicamentis calidis, carminativis, aromatibus diſcuti; flatus hinc inde dolorem inferunt, aëris inſtar inteſtinum colon inflant, inflatum & diſtentum, modo in hôc, modo in illô latere percurrunt, cellulis inteſtinorum ſe inſinuando illarum tunicas pertere-brant, lancinant & ſolutionem continui cauſantur.

Cauſæ mediatæ remotiores naturales.

Temperamentum melancholico phlegmaticum, humores viſcidi & glutinoſi inteſtinis adhærentes, ventriculi & inteſtinorum intemperies frigidior.

Ætas conſiſtens vel ſenectuti propinqua, in quâ actiones ſegniores, vires imbecilliores, ipſaque natura aliquo modo labefactata.

Sexus, magis viri infeſtantur, quam mulieres, certo tamen reſpectu, præcipue ſtudiis dediti, iisque nimiùm incumbentes; læditur concoctio, chylus & ſanguis elaboratur impurus, ſpiritus ex illis impuri, actiones & vires reſpondent ſpiritibus.

Habitus gracilis, læsâ concoctione, chyli ſanguinisque diſtributione tardiori, læditur nutritio.

Vita ſedentaria, ſeu ſtudia hîc ut ſuum tribuant, teſtatur *Excellentiſſimus Dn. PRÆSES in diſſertatione de ſtudiorum noxa*, ubi dicit: illa non tam emaciando, quam planè abſumendo; non tam labefactando, quam funditus deſtruendo corpus vitamque noſtram adterere; procurare appetitum tardiorem ob obtuſam fermenti ventriculi acidita-

tem, ventriculi imbecillitatem, concoctionem tardiorem, cruditatum molem, chyli ob vitiosam coctionem depravati tardiorem distributionem, & ob tenacitatem sive visciditatem venarum lactearum obstructionem, distensiones hypochondriorum, inflationes, ructus, rugitus ventris, tormina, colicas frequentiores.

Nonnaturales, aëris constitutio frigidior & nebulosus, ut jam in autumno: transpirationem prohibens, quæ per illam debebant excerni, retinentur, multæ cruditates colliguntur, quæ quia non excernuntur, magna fit humorum colluvies, obstructionem tandem procurantes.

Cibus & potus, maximè hic peccavit æger, castaneas quam plurimas, lentes & ova dura comedit, quæ omnia concoctu difficilia & flatuosa, quantam turbam ciere potuerunt, jam in propatulo est; castaneæ ægrè concoquuntur, succum producunt crassum, flatus excitant, ventrem supprimunt docente GALENO *l. de boni & mali succ. cibis c.* 4. quare citra satietatem illis vescendum, qui infarctibus viscerum sunt præ cæteris opportuni, & colicis doloribus obnoxii; *Melch.* SEBIZIUS *de aliment. facult.* l. 2. *p. m.* 291. *Ludovicus* NONNIUS *de re cibariâ l.* 1. *c.* 45. *p.* 145. dicit: castaneæ sive elixentur sive assentur sive frigantur, semper pravæ, & multo magis si crudæ mandantur, quia crassos succos generant, obstructiones pariunt & flatibus corpus distendunt; colicis item doloribus, viscerum obstructionibus, ventriculi inflationibus mirè adversantur, *Joh.* BRUYERINUS *de re cibariâ l.* 11. *c.* 35. *p.* 479. Sartagine tostas noxias admodum putat, quoniam à caliginoso fumo nescio quid mali contrahant, colico dolori inimicissimæ; de lentibus idem cit. NONNIUS *l.* 1. *c.* 10. *p.* 35. cor-

tex

tex ejus vim adſtringendi habet, caro verò craſſi eſt ſucci ac terrei, idem cit. BRUYERIN. *l. 7. c. 3.* ſuccos craſſos pervicacioresque morbos generant. DIOSCORIDES *l. 2. c. 99.* ait: lentem ægrè coqui, ſtomachum malè ſe habere, eumque & inteſtina inflare, ſomnia excitare tumultuoſa, alvum cum cortice coctam, ſiſtere. Ova indurata longiore elixatione, concoctionis difficilis ſunt, tranſitus tardi, ſucci craſſi, *Melch.* SEBIZIUS *l. 3. c. 12. p. 946.*

Potus, muſtum, NONNIUS *l. 4. c. 9. p. 457.* dicit illud flatuoſum eſſe, & concoctu difficile; craſſumque ſuccum ſuppeditare. Flatuoſum eſt omne muſtum ait GALENUS *l. de bon. & mal. ſucc. cibis c.* 11. ratio eſt, quia aquoſis abundat humiditatibus. Ventrem & inteſtina flatibus implet: HIPPOC *l. 2. de diæt.* GALEN. *l. 2. de aliment. fac. c. 9.* & niſi ocyus deſcendat, colicum dolorem parit. SEBIZIUS *de facult. aliment. l. 4. c. 2. p. 1112.*

Quies ſeu vita ſedentaria in ſtudiis, cum litterati ferè ſemper ſtudentes ſedeant, & quia corpus non movetur, circulatio fit inæqualis & tardior, humores non rectè ventilantur; motum habuit æger nimis violentum & inconſuetum, tam in vindemiis ſuis, quam heri in pago ad officia ſua explenda; inconſueti & litterati motum vehementem ægrius ferunt, quam conſueti.

Vigiliæ, (ad mediam usque noctem ſtudens,) coctionem lædunt, ſpiritus depauperant, chylum crudum in vaſa lactea præcipitant, ſanguinem & ſpiritus impuros efficiunt, corpus extenuatur, pravorum humorum fit affluxus, ſequuntur catarrhi, alvus adſtricta & ſicca.

Excreta debitè non excrevit, jam per tres dies ſenſit alvum adſtrictam, illis retentis inteſtina repleta tumebant,

bant, inde abdomen, excrementa ſicciora & duriora redduntur diutius ſi retinentur, exitui difficiliora, flatibus ſic exitus præcluditur.

Animi pathemata, mœror, triſtitia, curæ, melancholicis & litteratis familiares, & hic ſe ſtabilire videntur, corpus fit languidum, vehementer extenuatur, unde habitus gracilis, inceſſus tardus, actiones ſegniores, ſpiritibus abſumtis & in lympham reſolutis, & alia plura incommoda.

Præter naturales, ab aliquot ſeptimanis tenſionem hypochondriorum inflationem ventris, ructus & alvum adſtrictam ſenſit, quæ certè illum eô tempore colicâ incipiente affectum fuiſſe demonſtrant, jam eadem ſigna redeunt ſed fortiora, & ita cauſæ eſſe poſſunt.

Differentiæ à cauſis ſumuntur, dicitur colica flatulenta, quæ à flatibus oritur, dolorem habet maximè vagum, qui non diu in eodem loco perſiſtit, ſed modo ſurſûm modo deorſum, modo ab uno latere in oppoſitum divagatur, & inteſtini coli tunicas diſtendendo excruciat: ſi pituita viſcida inteſtinis tenaciter impacta, ſimul juncta eſt flatulentæ, terebri perforantis vel pali infixi ſpeciem refert, cum retentione fæcum, ita ut interdum nec flatum ſaltem inferius vel ſuperius excernere poſſint ægri, cæteræ ſpecies nos hîc non tangunt, differt etiam ratione ſymptomatum concomitantium ut cum cardialgiâ, difficili reſpiratione, ut in ægro noſtro, herniâ, aliisque.

Ex dictis cauſis dolor hic oritur, multa ſecum trahens ſymptomata.

Dolor eſt acutus magnus & vagus in abdomine

mine modo circa umbilicum, modo in hoc modo in altero ileo, modo circa lumbos, cùm inteſtinum colon ſubjectum ſit, & in illo flatus tunicas & membranam interiorem carnoſam diſtendendo lancinent ſolutionemque continui cauſentur, hinc inde ſentitur dolor: ita diſtingui poteſt à dolore nephritico, quod hîc altiorem locum occupet nec in uno loco perſeveret.

Tenſio hypochondriorum ab halitibus & vitioſâ inibi effervеſcentiâ ortâ, & à flatibus & copioſis excrementis colum extendentibus, quod hypochondriis ſubjacet.

Inflatio & tumor ventris, colon inflatum à flatibus abdomen tumere & ſolitam magnitudinem excedere facit, flatus enim exitum non habent, locus quoniam per quem exire ſolent magnâ excrementorum congerie obſeſſus & conſtipatus eſt.

Ructus à flatibus reſolutis, ventriculi orificium ſuperius irritantes, & ad expulſionem proritantes.

Alvi inſignis conſtipatio, adſtringunt alvum materia pituitoſa, glutinoſa parietibus inteſtini coli adhærens, quæ in modum glutinis illas combinare poteſt, cibi craſſi, ſicciores, & concoctu difficiliores, ut caſtaneæ, ova dura, lentes, excrementa dura, quæ debebant excerni, jam per tres dies retenta.

Laſſitudo corporis motui inconſueto, exercitio nimio, ſanguinis boni, ſpirituumque penuriæ attribuenda.

Dyſpnoea aliqua, ob motum ordinarium diaphragmatis impeditum, ſurſum enim premitur ob inflationem abdominis, ventriculo & inteſtinis ſurſum elevatis; de-

descendere in inspiratione debitè nequit ob ventriculum elevatum, ita respiratio læditur & fit difficilior.

Caput turbulentum est, à nimio motu & lassitudine doloribus acerbis nervos in intestinis sexti paris afficientibus chylo impuro cum sanguine ad cor & ad cerebrum delato ex cibis flatulentis elaborato, vigiliis continuus.

Vomitus, à copiosis corruptis humoribus in ventriculo ejusque tunicis hærentibus superius orificium ventriculi erodentibus & ad exitum stimulantibus, motumque peristalticum invertentibus, & per consensum ex communione nervorum à sexto pari prodeuntium, ventriculum & intestina amplectentium colon affectum, suum tribuit.

Appetitus prostratus, propter ventriculi fermentum obrutum, à tantâ ingestorum copiâ, tantisque corruptis humoribus in ventriculo hærentibus.

Somnus nullus, à lassitudine totius corporis, doloribus acerbis in abdomine sævientibus, capite turbulento, spiritibus animalibus impuris, nervorumque hinc inde vellicatione.

Vires imminutæ, motus nimius, inconsuetus, spirituum penuria, dolores, vigiliæ, illas imminuere & prosternere possunt.

Urina pauca turbulenta & crassa ab obstructionibus, alui siccitate, cibis assumptis durioribus, musto impuro & fæculento & concoctione impeditâ dependet.

Prognosin salutis & mortis quod attinet, affectus est per acutus & gravissimus: HIPPOCRATI ignotus fuit illum tamen sub ileo intellexisse quidam volunt. GA-

LE-

LENUS *l. 2. de loc. affect. c. 5.* confitetur se colicâ laborasse quam primo pro dolore nephritico habuit. Adest dolor vehemens & pertinax constipatio & retentio fæcum, tumor & inflatio abdominis, ructus, lassitudo, dyspnoea, caput turbulentum, appetitus prostratus, somnus nullus, vires imminutæ: omnia si consideramus, non levem dicimus esse affectum, quinimo periculosum ob symptomata vehementiora, quæ si non remittant nec flatus & fæces excernantur, periculum vitæ erit, si superveniant alia symptomata, ut singultus, delirium, refrigeratio extremorum. sudores frigidi lethalis est. Ut ut periculosus sit affectus, non tamen desperandum nobis erit, modo fæces induratæ ope clysterum & aliorum remediorum dissolvantur, flatusque dissipentur, nec vires ulterius deficiant, doloresq; non sint continui, somnus sequatur, nec alia superveniant symptomata, salutem prædicimus.

Ratione longitudinis & brevitatis exactè non definiri potest, per se quidem peracutus est, remediis paratis & exhibitis si dolor remittat, fæcesque excernantur, illum mox cessurum speramus, si contra, non idem.

Ratioe eventus ad salutem, si medicamenta quid præstent, speramus non fore transmutationem in alium affectum, ut arthritidem, epilepsiam paralysiu, hydropem item &c.

Curatio est maturanda nec moram patitur affectus, cujus vehementia, & symptomata gravia urgentia festinationem petunt; rectam medendi methodum nos docet Indicatio, quæ consistit, in conservatione illorum quæ s.n. & ablatione eorum, quæ p.n. se

ha-

habent. Indicationes ex tribus iſtis poſſunt ſumi: ab affectu curatoria, à causâ præſervatoria, à viribus vitalis; curatoria dolorem reſpicit à ſolutione continui tanquam â causâ immediatâ excitatum, qui per anodyna tollendus eſt: præſervatoria flatus & obſtructionem, quæ emollientia, laxantia, diſcutientia & expellentia petit; vitalis vires, quæ conſervandæ, imminutæ reſtaurandæ corroborantibus.

Remedia petuntur ex tribus uſitatis fontibus.

Ex fonte chirurgico, cucurbitulam magnam, cum flamma copiosâ circa umbilicum in abdomine applicandam ægro ſuademus, quæ tanquam incantamentum dolores ac flatus exſolvit, authore GALENO & RIVERIO *obſ. comm. 13. p. m. 685.* Frictiones vehementes, quatenus ab inteſtinis ad partes extremas materiam retrahunt; follem fabrilem ut ultimum refugium commendat TRALLIANUS *l. x. c. 1.*

Ex pharmaceutico, evacuatio excrementorum, flatuum diſcusſio, dolorisque ſedatio depromi poſſunt; remediis videlicet adhibitis convenientibus, inter quæ, nobiliſſimum præſtant uſum clyſteres, quia alvi obſtructio flatibus exitum impedit, quô minus poſſint egredi, quanta & qualia conſideranda ſint in hoc affectu, ſequentibus breviſſime dicamus; clyſma ſequens quam primum paratum erit, injiciatur.

℞. Herb. 4. emolk ã mj.
Rad. lil. alb.
alth. ã. ℥j.
Fl. chamæmel. R.
ſambuc. ã. mß. coq. in aqua fontan. Colat.

Colat. ℞. ℔j. in quâ diſſolv.
elect. lenitiv. ℥j.
Sal. commun. ʒj.
vitell. ovor. n.j. F. Clyſter emolliens.

Si nec effectus nec fructus ſequatur, non ceſſandum, ſed continuandum eſt, ſub veſperâ fortior ſequens injici poteſt.

℞. Herb. mercurial.
calaminth.
Fl. chamæmel. R. ã. mj.
Sem. cumin.
carv.
aneth.
fœnicul. ã. ʒj.
capit. papav. n.v.
Coq. in ſ. q. aq. Colat. ℞. ℥x. in quâ diſſolv.
Ol. ſtill. laur.
cumin.
carvi. ã. gtt. iij.
Sal. gemmæ ʒß.
elect. hier. picr. ſimpl. ℥ß.
vitell. ov. n.j. F. Clyſma.

Internè potionem hanc, vel Ol. ſequens in juſculo aſſumat.

℞. Aqu. carminat. DORNCREIL. ℥ij.
extract. ſpecif. anticol. MYNSICHT. ℈j.
ſir. de cort. aurant. ʒv.
laud. opiat. gr. ij. M. F. potio.
S. Tranck gegen das Reiſſen/ löffelweiß zu nehmen.

℞. Ol. ſtill. cort. aurant.
Zedoar.
carvi.
cumini.
fœniculi. ã. gtt. iv. M.

S. Oel gegen das Reissen dos. gtt. vj.

Externe cataprasma calidè vel in sacculo, vel cum spongiâ, vel emplastrum regioni dolenti applicari potest, vel linimento inungi.

℞. Fl. chamæmel. R.
melilot. ã. miß.
Sem. malv.
lini.
carvi.
anethi. ã. ʒij.

Coq. in s. q. lactis, imponatur sacculo. F. l. a. Cataplasma.

S. Uberschlag warm auff den Leib zu legen.

℞. Empl. de bacc. lauri. ʒij.
tacamahac. ʒj.
theriac. opt. ʒj.
Philon. R. ʒß.

Malax. ol. chamæmel. aneth. carv. ã. q. s. induc super alutam, & obduc sindone rubrâ. F. Emplastrum.

℞. Ol. chamæmel.
aneth. ã. ʒij.
still. aneth.
carv.
cumin.
fœnicul. ã. gtt. v.
cum s. q. ceræ F. linimentum.

S. eusserlich Sälblein.

Subpositoria in hoc casu adhiberi possunt, si fructus ex clysteribus sentiatur nullus ex. g.

℞. specc. hieræ picræ. ʒj.
trochisc. alhand.
Salis ã. ℈j.
mellis cocti ℥j. M. F. Subpositorium.

Pur-

Purgantia si alvus minimè respondeat, locum hic habere possunt; purgante sæpius unico, dolor contumacissimus & vel triginta clysteres eludens, fuit devictus: dicit RIVERIUS *prax. l.10. c. 1. p. 351.* talia sunt. ex gr.

℞. Extr. Rhabarb. ℈ß.
trochisc. alhand. gr. vj.
c. s. q. ol. cumini. F. pilul. *xrr.*

vel ℞. Mag. Gialapp. g. vrr.
diagryd. gr. v. M. F. pulv. sumatur in vehiculo appropriato.

Non promiscuè sed cautè adhibenda sunt medicamenta; tempus, intervalla, locus per quem, externè vel internè, prudentis & conscientiâ gaudentis medici est observare.

Anodyna, si dolor non cesset, in subsidium vocentur, possunt esse cataplasmata, emplastra, linimenta, de quibus formulæ jam extant, vel ol. chamæmel. aneth. carv. vel Tinctura paregorica D. PRÆSIDIS ad ℈j. ʒß. imò ℈ij. narcotica specificis mixta, ut opii gr. ij. pilulæ narcoticæ PLATERI, tabulatum narcoticum ejusdem. *Corroborantia* in virium imbecillitate non omittenda, ut theriaca ANDROMACHI, mithridatium, ▽ theriacalis, vinum malvaticum, aromatisatum, pulveres carminativi varii, extractum Zedoariæ, calami aromatici, Galangæ &c.

Ex specificis commendantur, intestina lupi in furno exsiccata & in pulverem redacta, hujus pulveris sumatur ʒj. cum vino albo, subitò dolorem sedare dicitur; Stercus lupinum, lorica ex corio lupi confecta & gestata, pellis lupi, catuli lactantes ventri appositi, malum ad se trahere dicuntur, atque deinceps ipsi colicis doloribus moriantur, venter anatis vivæ deplumatus, idem faciat, si ventri apponatur, adeps pavonis, vervecinus, axungia & pinguedo cati sylvestris, taxi, quâ umbili-

bilicus calide inungatur: cornu cervi, cochleæ pulverisatæ, lapides ♋, carpionum, talus leporinus vel suillus calcinatus, tunica interior ventriculi erinacei ac gallinacei, secundina humana, & umbilicus infantis annulo argenteo inclusus & ut cutem tangat, gestatus pro amuleto quibusdam. Lapis serpentinus calidus ventri ad motus, ☿us vivus putamini avellanæ inclusus & collo appensus, castoreum, Zibethum umbilico impositum, Balsamum apoplecticum cum gr. aliquot Zibethi umbilico impositum: alii simplicia in medium adducunt, ut herbas, radices, flores, semina, baccas, cortices, gummata, varias partes ex animalibus ex Zoologiâ; metalla, lapides, terras ex Mineralogiâ: alii composita varia, ut decocta, vas, spiritus, essentias, tincturas, sirubos, olea destillata & expressa, electuaria, opiata, extracta, balsamos, cataplasmata, emplastra, unguenta, linimenta, enemata, pulveres, pilulas, ab autoribus vel inventoribus descripta, varia sortiuntur nomina, quæ in SCHROEDERO, QVERCETANO, HOFFMANNO, *pharmacopoeâ Augustanâ* aliisque inveniri possunt: specifica plurima tradit *Excellentissimus Dominus PRÆSES in disput: antea all.* MACASIUS, alique qui de materiâ medicâ scribsêre.

Ex his optima & experientiâ probata ægro adhiberi possunt.

Diæta probè est observanda; *aër* sit purus, si crassus ac nebulosus, arte corrigatur accensione ligni juniperini, thuris, mastichis, myrrhæ; *Cibi* sint modici, facilis concoctionis, laudantur juscula pinguia, quibus oleum aliquod carminativum admisceri potest, caveat sibi à leguminibus, crassis & difficilis concoctionis: *Potus* sit vinum album tenue; *Somnus* si non adveniat, promoveatur narcoticis specificis mixtis. *Alvus* sit laxa & lubrica, excrementa non retineat nec flatus nec ructus, clysteres si stimulent aliquantisper retineat ut meliorem habeant operationem & efficaciam. *Motus* non sit vehemens nec quies nimia, medium tutissimum. *In animi pathematibus* mœror, tristitia vitetur, animus sit tranquillus ac lætus, omnia sibi nociva arceat, seipsumque cautè gubernet. Hæc TIBI B. L. pro temporis brevitate & ingenii exiguitate proposita sufficere speramus, faxit DEUS, ut succedant studia nostra in EJUS gloriam, Ægri ægrorumque salutem quam plurimorum.

F I N I S.